

Ogledi

Gotovac i Supek: snovito oštroumlje jedne poletnije Hrvatske

Andrija Crnković

Dragi moji supatnici, na žalost, vijesti iz domovine nisu dobre. Laž velike magnitude razorila je operativni centar hrvatske duše. Moja je domovina mlađa punoljetnica koju maćehinska nomenklatura obnoć podvodi u Prokrustovu postelju eurounijske modernizacije. Izgubljen je oštar osjećaj budnosti, možda i nepovratno. Naši su su/građani u golemoj i ravnodušnoj većini tek slijepi podanici potrošačkog eudemonizma. *Kupujem, dakle jesam*. Ovako ojađeni, i duhovno pothranjeni, oni nikako ne uspijevaju ovladati povijesnim smislom i *svemu* životu darovati autentičnu vrijednost i svrhu. Odgovorno tvrdim, podmukli napad na isturene položaje naše kulturne, gospodarske i političke samobitnosti još traje, kreševo ne jenjava, premda se mnogi zaklinju da su klice rata odavno vraćene u svoje originalne i skupocjene epruvete i retorte. Dapače, otimaju nam banke, plinovode, more, klikeraše i cijele industrije. Duskora i pitku vodu. Zlo i naopako. Gotovac i Supek nam napadno nedostaju u ovim olovnim vremenima. Ivan bi jamačno znao kako privući ono ponajbolje od njih, a Vlado bi elokventno izvukao najbolje od nas. To je pogonska jezgra jedne poletnije Hrvatske.

Moja je domovina ocvala kurtizana što se bezvoljno razodijeva u oku trajavo pripitomljenog sokola. Ugled joj je sve manji, manipuliranje sve lakše. *Horribile dictu* i danas ju je, jednako kao i jučer, lakše voljeti iz domotužne daljine. Ivan bez lente pokušao je udomiti nedonošče demokracije i socijalne pravde u mračni brlog neoliberalne tranzicije postkomunističkog nebosklona, ali ta plemenita nakana nije uspjela. Gotovčev slučaj uvjerljivo posvjedočuje što biva kada se plemenit čovjek uključi u predsjedničku utrku. Obojica su sanjali ciklotron jedne prvotnije slobode, ne toliko brz koliko sveobuhvatan. Međutim, znamo kakvu je sudbinu neuka čeljad namijenila pravome svjetlotražitelju. Vlado se grozio surovog samovlađa, zarana očaran Slobodom, prpošnom sestri-

com nedokučive Vječnosti. Gotovac bezrezervno vjeruje u ontološku vrijednost svoga instrumenta: *riječi*. Brilljantan govornik, uvijek buntovan, uvijek pun ideja i vazda žedan strastvene rasprave. Ivan je pak marljivo romansirao zlosretno stradalništvo neposlušne pameti. Štoviše, svestrani je učenjak i mirotvorac uspio utemeljiti visoku kulu znanstvene izvrsnosti. Do kraja života zdušno se zalagao za cjelovito obrazovanje i najširu platformu participativne demokracije. Zaista, plemenit čovjek božanska je slika duha.

Sama u sebi, hrvatska je politika beskrvna i jalova, zapravo *sve-jedno*, puko naklapanje bez iole djelotvornije za/misli, bilo da je riječ o lukrativnoj poziciji ili lagodnoj opoziciji. Svi su udovi hrvatskog političkog suverenizma opijeni vlastitom beznačajnošću. I dok HDZ posrće kanda ne zna za se, SDP se stanično dijeli, HNS se sveudilj oholi, a IDS već dosta dugo pak(t)ira svoje povlastice. To je moral šutljive većine, bigotne osrednjosti, vidljiva oznaka malograđanštine i mlakog pregalaštva. Nije dovoljno samo kabinetski preslagivati, papagajski ponavljati, ropski oponašati. Naprotiv, kada je vode britki, zahtjevni i poletni umovi, država nadilazi svoju operetnu inscenaciju, oslobađa se spinokratske uskogrudnosti i postaje operativni organ razbuđene zajednice koji nezadrživo oploduje životniju budućnost, što se sada tek sporadično nazire kroz darovane instrumente.

Ovih je dana baš tu, pred našim neveselim očima, važna i osjetljiva predsjednička utrka zadobila vjerolomno ubrzanje. Koliko vidim, sadašnji popis kandidata ne jamči oštriju promjenu malodušnog kursa. Kako uopće pronaći onog pravog Trećeg? Tragom Drugoga? Zazivajući Prvoga? Možda ipak treba ucrtati nov smjer u naš pogruženi i zastarjeli politički zemljovid? U toj perspektivi veliko je pitanje može li Andrija Hebrang dragovoljno smanjiti štetne imisije paleodesničarskih konfabulacija, ovo tim prije ako novoizdignuta premijerka sklopi tajni pakt s nekim od Mesićevih klonova. Bez dvojbe, u Andrijinu političkom ob/liku Hrvatska bi dobila svoga Vaclava Klause. A to da Ivo Josipović izgleda i rezonira kao finski ministar znanosti i energetike, neporecivo je početak svojevrstne skandinavizacije našega političkog život(inj)arenja. Međutim, Ivo je prvenstveno pravnik i sveučilišni profesor koji može svojom izvrsnom glazbenom naobrazbom do neke mjere harmonizirati pogubne partiture političkog dualizma. Što se Milana Bandića tiče, njegov plamen neće kuću osvijetliti, samo će je nadimiti. Unatoč svemu, Milan je groteskni kameleon, a nipošto okrutni mračnjak iz tranzicijskog međuzemlja. U prilog mu ide i činjenica da on zbilja voli ljude, što je prije iznimka negoli pravilo u hrvatskom partitokratskom bestijariju. Istinabog, ni Vesna Pusić, jezičava narodnjačka princeza, nije bez stanovitih šansi. Štoviše, kad bi predsjednički izbori nekim čudom bili finalno natjecanje u političkom sedmoboju, Vesna bi bila glavni favorit. Nadan Vidošević sebe smatra vještim ekonomistom, čovjekom od zanata, ništa drugačijim od svakog drugog uspješnog poduzetnika. Već dugi niz mršavih godina posao mu je da gradi čvrste mostove ekonomske suradnje,

ponajprije u regiji, ali i *kud-i-kamo* šire. Na to, Nadan je i velik kolekcionar vrijednih umjetničkih djela (slika, skulptura, građevina). Kako god bilo, novi hrvatski predsjednik mora dati mjesto mladim ljudima i sutrašnjim vještinama. Jer će u protivnom draga nam Hrvatska neslavno propasti.

Eto, konačno smo dobili i to mrgodnozeleno svjetlo na putu u Europsku uniju, ali što to vrijedi kada smo u međuvremenu, u nekoliko dijaboličnih zastoja, izgubili velik dio sebe. Uostalom, kakvi su gospodarski izgledi naše malodobne djece? U najboljem slučaju, uz puno truda i muke, još zadugo jedva osrednji. Nije nikakva tajna da (i) mi Hrvati bolujemo od olako obećane brzine i lagodne viktimizacije i već po tome smo obezglavljeni uznici izopačene, tehnomanične i hipermobilne realnosti jednog logofobičnog i bezmalo kaotičnog svijeta. Ali, budimo stvarni, nije ni lako ni jednostavno palijativno i odveć razmrvljeno sub/političko djelovanje uskladiti s titanskim smjernicama iz rigidnog eurounijskog protokola. Pogotovo u situaciji kada se na svaki način želi otežati naše snalaženje. Bufonerija je dovršena. Tuzemni socijaldemokrati novoga kova, koji više i ne znaju kako izgleda radnički kombinezon, nerado se izjašnjavaju o novom ropstvu tržišnog fundamentalizma. Istovremeno, naši ultrasavitljivi demokršćani dovitljivo podrivaju čudoredni integritet svete obitelji, uporišne ustanove osobne i društvene ekologije. Alkemija novca jednako zavodi kukavnog bezgačnika i oholog kozmokrata.

Moja je domovina u vlasti sveprisutne korupcije. Korupcija je zadržgli i ustrašeni štakor koji se zavukao u programator u/stroja za pranje najprljavijeg rublja. Korupcija potiče nasilje. Nasilje nad slab(ij)ima. Nasilje nad darovitima. Nasilje nad prostodušnima. Nasilje nad nerođenima. Sada znamo i to da korupcija osobito buja u tranzicijskim društvima koja su u tegobnom procesu svoje suštinske preobrazbe podlegla napasti neojakobinske zašiljenosti. Nepojmljivo velik broj radno sposobnih umirovljenika glavni je pokazatelj ove aberacije. Korupcija je jedini vuk u o/tužnoj hrvatskoj priči. Ona potkopava i slabi naše ionako skromne konkurentske sposobnosti. Ona sveudilj nagriza organsko jedinstvo zajednice. I zato ne pitaj kome zvono zvoni i tko to u nama bere plodove još nedozrele. Da, korupcija je gnjusna urota protiv svih podnesenih žrtava u ratu za pravu Istinu i jedinu domovinu. Ukratko, korupcija je veleizdaja naše zajedničke budućnosti. Moja je domovina u raljama organiziranog kriminala. Obilno ga hrani razvikanim slabostima svoje političke nomenklature i odgojno-obrazovne in/formacije. Programirana pljačka narodnih truda, krivotvorene zasluge ozloglašanih džepotvoraca, degutantna medijska lakirovka, zakon duboke sudačke ladice, učestalo lakrdijašenje na diplomatskoj bojišnici, upadljiv žargon razgoličene snishodljivosti, učestale poplave obiteljskog nasilja, huliganski retrošovinizam, zaglušujući muk ojađene mase, žilave kriptokomunističke konvalidacije, popularni estradni ustašluci. Domoljubi, tako se stvara pačvork kabadahijskih jazbina i mikroregionalnih despocija, a nipošto suverena i demokratski funkcionalna država. Ipak, bilo bi pogrešno i

silno opasno podleći napasti sive rezignacije i masivnog očajanja. Dapače, veliki papa Ivan Pavao II. u svakoj je prigodi naglašavao kako slobodu uvijek treba nanovo izboriti i uredno potvrđivati dubokom vjerom i odlučnim zalaganjem za boljitak zajednice obnovljenog života. Nije dovoljno samo je posjedovati.

Želimo li ponovno nastaniti preporodne visine s kojih smo zaslužno pali, moramo zasukati rukave, osloboditi svoj um i svoje srce i prepustiti se spasonosnoj oštrini Kristove blagosti u tihoj molitvi i samoprijegornom radu.

Nenadmašiva vizija jednog boljeg, »novog« čovjeka i svijeta postavljena je u ljudskoj povijesti, ljudskoj svijesti i savjesti jedanput zauvijek. I dosad je nitko nije natkrilio niti izbrisao. Nitko nije nadvisio Krista niti je ponudio čovjeku nešto veće i uzvišenije od integralne i univerzalne afirmacije samoga čovjeka koja se manifestira po ljubavi prema Bogu, samome sebi i drugome, po punini obogotvorenja i očovječenja života u njegovoj sveukupnosti i u perspektivi čovjekove besmrtnosti s onu stranu zemaljskih stvarnosti.¹

Naravno, i Kršćanski akademski krug, među pre/ostalima, mora bezodvlačno sići u duboko okno nepravde i tjeskobe, ravno do dna, u samo središte zloćudne anomalije, e da bi neprispodobivom evidencijom evanđeoske istine rasvijetlio tminu naše hibridne ne/suvremenosti. A od guste ćudoredne supstance i naših ponornih ideja, vjerujem, možemo isplesti čvrstu užad za ovu sudbonosnu i visokorizičnu misiju. Tako nam Bog pomogao.

1 Ivan SUPIČIĆ, Za humanizam budućnosti, *Nova prisutnost*, 3 (2005) 2, 131.